

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

Кафедра управління та освітніх технологій

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного
факультету

_____ професор В.Д. Шинкарук

« » _____ 2020

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри управління та
освітніх технологій

Протокол №10 від «04» 05. 2020

Завідувач кафедри управління та
освітніх технологій

_____ С.О.професор Кубіцький

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПІДГОТОВКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ВОЛОНТЕРІВ»**

Спеціальність 231 «Соціальна робота»

Освітньо-професійна програма «Соціальна робота»

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник Базелюк Василь Григорович, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри управління та освітніх технологій

**Опис навчальної дисципліни
«ПІДГОТОВКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ВОЛОНТЕРІВ»**

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній рівень	Бакалавр	
Галузь знань	23 Соціальна робота	
Спеціальність	231 Соціальна робота	
Освітня програма	«Соціальна робота»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	Немає (назва)	
Форма контролю	Залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	3	
Семестр	1	
Лекційні заняття	30 год.	
Практичні, семінарські заняття	15 год.	
Лабораторні заняття	- год.	
Самостійна робота	45 год.	
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	3 год.	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Підготовка та організація волонтерів» є вибірковим компонентом освітньо-професійної програми «Соціальна робота» для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 23 «Соціальна робота».

Метою навчальної дисципліни є підготовка волонтерських лідерів, здатних очолювати волонтерський рух в Україні та формування практичних навичок організовувати волонтерські об'єднання, групи, команди.

Завданнями дисципліни є отримання студентами теоретичних знань щодо діяльності волонтерських груп формування вмінь залучати людей до волонтерської діяльності, навчити складати волонтерські програми та здійснювати управління діяльністю волонтерів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- категоріально-понятійний апарат дисципліни «Підготовка та організація волонтерів»;
- історичний досвід волонтерської роботи в Україні та зарубіжних країнах;
- принципи діяльності, структуру та функції волонтерської роботи України;
- зміст та характер основних технологій підготовки волонтерів;
- українське законодавство щодо діяльності волонтерських організацій.

вміти:

- користуватися різними методами залучення людей до волонтерської діяльності та способами їх заохочення;
- застосовувати різноманітні технології волонтерської роботи;
- складати волонтерські програми та здійснювати управління діяльністю волонтерів;
- формувати індивідуальний стиль професійної поведінки та діяльності майбутніх фахівців.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність визначати сутність волонтерської діяльності.

ЗК3. Здатність до визначення основних задач діяльності волонтерського підрозділу (відділу).

ЗК5. Здатність застосовувати функції управління у волонтерській організації.

ЗК7. Здатність дотримуватись принципів ефективної комунікації.

ЗК8. Здатність створювати позитивний імідж волонтерської організації.

ЗК10. Здатність використовувати психологічний аналіз до складових волонтерської діяльності.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій волонтерської діяльності.

СК4. Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів волонтерської організації.

СК5. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління волонтерською організацією.

СК7. Здатність оцінювати ризики, визначати типологію кризових ситуацій, здійснювати розробку профілактичних заходів та програми виходу з кризи.

СК8. Здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом волонтерської організації.

СК11. Здатність дотримуватися кодексу професійної поведінки.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Тема 1. Теоретичні основи розвитку волонтерської діяльності

Сутність волонтерства та волонтерського руху (поняття, мета, цілі, функції.) Принципи волонтерської діяльності. Ресурси волонтерства. Класифікація волонтерських груп. Сфери діяльності волонтерів. Нормативно-правове забезпечення функціонування волонтерського руху. Характеристика основних груп добровільних помічників. Вимоги до особистісних якостей волонтера. Особливості мотивації потенційних волонтерів. Етичні засади волонтерської діяльності.

Тема 2. Генеза волонтерського руху у вітчизняній та зарубіжній практиці)

Становлення та розвиток міжнародного волонтерського руху. Досвід США та Європи в організації волонтерської роботи. Особливості функціонування Європейської Волонтерської Служби (Європейський волонтеріат). Сучасні міжнародні програми волонтерського руху. Історичні передумови розвитку волонтерства в Україні.

МОДУЛЬ 2

Тема 3. Забезпечення діяльності волонтерських груп

Умови забезпечення діяльності волонтерських груп. Створення волонтерської програми. Аналіз ресурсів, необхідних для забезпечення волонтерської діяльності. Складання переліку вимог до волонтера. Розробка структури обліку часу роботи волонтерів. Розробка угоди про співпрацю між волонтером та організацією. Планування кампанії із залучення волонтерів.

Тема 4. Супровід діяльності волонтерів та її оцінка

Менторська підтримка волонтерів. Супервізія роботи волонтерів: завдання супервізії, методи супервізії, принципи супервізії, функції супервізора. Інтервізія: алгоритм проведення інтервізії, принципи інтервізії. Форми визнання праці волонтерів. Моніторинг та оцінка волонтерської діяльності. Функції координаторів волонтерських груп. Підготовка координаторів діяльності волонтерських груп. Особливості проведення соціально-просвітницького тренінгу.

Тема 5. Діяльність волонтерів в умовах вуличного соціального простору

Сутність вуличної соціальної роботи. Форми вуличної соціальної роботи. Стратегія організації вуличної соціальної роботи волонтерських мобільних груп. Техніка безпеки при роботі в умовах вуличного соціального простору. Організація вуличної соціальної роботи з дітьми. Особливості роботи з дітьми різних вікових категорій. Загальна характеристика гри. Поняття вуличної ігротеки. Методичні рекомендації щодо використання ігрових технік. Проведення тематичних акцій та заходів з дітьми.

Тема 6. Організація волонтерської роботи з окремими категоріями населення.

Волонтерська робота з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування. Волонтерська допомога сім'ям, що опинилися у складних життєвих обставинах. Волонтерська робота з постраждалими внаслідок кризових травматичних подій (ВПО, військовослужбовці). Взаємодія волонтерів з особами, що мають особливості психофізичного розвитку.

Тема 7. Стратегія управління діяльністю волонтерських груп: інноваційні підходи

Структура підготовки волонтерів до участі в програмах. Соціальні групи волонтерства та їхня мотивація. Описання роботи, яку будуть виконувати волонтери. Ресурси, необхідні для роботи волонтерської групи

МОДУЛЬ 3

Тема 8. Організація волонтерської роботи в освітній сфері

Волонтерська служба у загальноосвітній школі. Специфіка волонтерської діяльності у закладі вищої освіти. Робота волонтерів з різними категоріями клієнтів у службі «Телефон довіри».

Тема 9. Волонтери в соціально-педагогічних акціях

Дослідження можливостей волонтерства в Україні та за її межами. Аналіз особливостей діяльності волонтерів Корпусу Миру в Україні. Роль волонтерської практики в розвитку особистісних якостей майбутніх фахівців (аналіз досвіду участі в міжнародних волонтерських студентських практиках). Характеристика діяльності молодих українців у межах акції «Пам'ять без кордонів» у Польщі. Дослідження особливостей роботи українських волонтерів у Німеччині. Волонтерські програми в школах-інтернатах: «За» і «Проти».

Тема 10. Умови забезпечення діяльності волонтерських груп

Поняття «умови». Об'єктивні умови забезпечення діяльності волонтерських груп. Суб'єктивні умови забезпечення діяльності волонтерських груп.

МОДУЛЬ 4

Тема 11. Алгоритм розробки волонтерської програми

Підходи до планування залучення волонтерів. Описання роботи, яку будуть виконувати волонтери. Ресурси, необхідні для роботи волонтерської групи.

Тема 12. Особливості залучення потенційних волонтерів

Вимоги до волонтера. Способи залучення волонтерів. Інструменти здійснення відбору волонтерів. Інструктаж та орієнтування волонтерів. Облік виконаних волонтером робіт. Контроль за діяльністю волонтерів в організації.

Тема 13. Навчання волонтерів. Особливості підготовки волонтерів та управління їхньою діяльністю

Зміст та напрями підготовки волонтерів у вітчизняних ЗВО. Зміст та напрями підготовки волонтерських груп у вітчизняних НУО. Зміст та напрями підготовки волонтерів до соціальної та соціально-педагогічної діяльності у соціальних службах України.

Тема 14. Особливості підготовки волонтерів та управління їхньою діяльністю

Характеристика процесу становлення волонтерського руху в Україні. Аналіз основних проблем розвитку волонтерської діяльності за кордоном. Політика позитивної взаємодії між працівниками, праця яких оплачується, та волонтерами.

Тема 15. Технології волонтерської роботи. Підготовка волонтерів до роботи з людьми похилого віку

Специфіка волонтерської роботи з людьми похилого віку. Визнання та утримання волонтерів в організації. Правила взаємодії організації з волонтерами. Оцінка діяльності волонтерів і заходів, пов'язаних з їхньою діяльністю.

Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с. р.		л	п	с. р.
Модуль 1.								
Тема 1. Теоретичні основи розвитку волонтерської діяльності	6	2	1	3				

Тема 2. Генеза волонтерського руху у вітчизняній та зарубіжній практиці	6	2	1	3				
Разом за змістовим модулем 1	12	4	2	6				
Модуль 2.								
Тема 3. Забезпечення діяльності волонтерських груп	6	2	1	3				
Тема 4. Супровід діяльності волонтерів та її оцінка	6	2	1	3				
Разом за змістовим модулем	6	2	1	3				
Тема 5. Діяльність волонтерів в умовах вуличного соціального простору	6	2	1	3				
Тема 6. Організація волонтерської роботи з окремими категоріями населення	6	2	1	3				
Тема 7. Стратегія управління діяльністю волонтерських груп: інноваційні підходи	6	2	1	3				
Разом за змістовим модулем 2	36	12	6	18				
Модуль 3.								
Тема 8. Організація волонтерської роботи в освітній сфері	6	2	1	3				
Тема 9. Волонтери в соціально-педагогічних акціях	6	2	1	3				
Разом за змістовим модулем 2	6	2	1	3				
Тема 10. Умови забезпечення діяльності волонтерських груп	6	2	1	3				
Разом за змістовим модулем 3	24	8	4	12				
Модуль 4.								
Тема 11. Алгоритм розробки волонтерської програми	6	2	1	3				
Тема 12. Особливості залучення потенційних волонтерів	6	2	1	3				
Тема 13. Навчання волонтерів. Особливості підготовки волонтерів та управління їхньою діяльністю	6	2	1	3				
Тема 14. Особливості підготовки волонтерів та управління їхньою діяльністю	6	2	1	3				
Тема 15. Технології волонтерської роботи. Підготовка волонтерів до роботи з людьми похилого віку	6	2	1	3				
Разом за змістовим модулем 4	30	10	5	15				
Усього годин	90	30	15	45				
Курсова робота	-	-	-	-				
Усього годин	90	30	15	45				

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

1		
2		
...		

5. Теми практичних занять

	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні основи розвитку волонтерської діяльності	1
2	Генеza волонтерського руху у вітчизняній та зарубіжній практиці	1
3	Забезпечення діяльності волонтерських груп	1
4	Супровід діяльності волонтерів та її оцінка	1
5	Діяльність волонтерів в умовах вуличного соціального простору	1
6	Організація волонтерської роботи з окремими категоріями населення	1
7	Стратегія управління діяльністю волонтерських груп: інноваційні підходи	1
8	Організація волонтерської роботи в освітній сфері	1
9	Волонтери в соціально-педагогічних акціях	1
10	Умови забезпечення діяльності волонтерських груп	1
11	Алгоритм розробки волонтерської програми	1
12	Особливості залучення потенційних волонтерів	1
13	Навчання волонтерів. Особливості підготовки волонтерів та управління їхньою діяльністю	1
14	Особливості підготовки волонтерів та управління їхньою діяльністю	1
15	Технології волонтерської роботи. Підготовка волонтерів до роботи з людьми похилого віку	1
	Разом	15

6. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Проаналізуйте досвід діяльності місцевого центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді по залученню волонтерів і реалізації соціальних програм за їх участю.
2. Складіть банк даних державних, громадських та релігійних організацій вашого регіону (області, району, міста, району міста, селища), які

- залучають до своєї діяльності волонтерів. Визначте, які послуги в цих організаціях надаються волонтерами.
3. У чому полягають основні проблеми у сфері організації волонтерської діяльності?
 4. Сформулюйте переваги участі у волонтерському русі для вас як спеціаліста.
 5. Проаналізуйте сутність феномену корпоративного волонтерства в світі та Україні.
 6. Наведіть приклади 3 українських меценатів та 3 українських благодійників (за регіонами, персоналіями, династіями).
 7. Проаналізуйте діяльність міжнародної благодійної організації в Україні (на вибір: Міжнародна благодійна організація «Український молодіжний Чорнобильський фонд»; Міжнародний благодійний фонд «Варнава»; Міжнародний благодійний фонд «Карітас України»; Міжнародна благодійна організація «Благодійний фонд «SOS Дитяче Містечко»).
 8. Проаналізуйте діяльність вітчизняної благодійної організації (на вибір: Благодійний фонд «Український фонд «Благополуччя дітей»; Благодійний фонд «Центр волонтеріату «Добра воля»; Благодійний фонд «Товариство «Приятелі дітей»; Представництво благодійної організації «Надія та житло»).
 9. Назвіть основні тенденції переходу від благодійної діяльності до професійної соціальної та соціально-педагогічної роботи в Україні.
 10. Проаналізуйте можливі шляхи співробітництва світських (державних та громадських) і релігійних благодійних організацій».
 11. Розробіть структуру волонтерської програми для студентської соціальної служби нашого навчального закладу.
 12. Розробіть кампанію по залученню волонтерів до діяльності студентської соціальної служби нашого навчального закладу.
 13. Розробіть плакат або брошуру волонтерського гуртка нашого інституту.
 14. Розробіть зразок газетного оголошення про набір волонтерів до волонтерського гуртка нашого навчального закладу.
 15. Розробіть програму просвітницького тренінгу з підготовки волонтерів до соціально-педагогічної діяльності (напряму діяльності та організація за вибором).

Тести для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Меценатство – це (оберіть одну або декілька відповідей)
 - а) інвестиція в грошовій або натуральній формі в певну діяльність, за яку суб'єкт дістає доступ до комерційного потенціалу, пов'язаного з цією діяльністю, який можна використовувати;
 - б) співчутлива і діяльна любов, яка виявляється в готовності допомогти тим, хто потрапив у біду (людям і всьому живому) ;

- c) специфічна форма благодійництва, а саме: добровільна безкорислива матеріальна, фінансова, організаційна та інша підтримка фізичними особами набувачів благодійної допомоги;
- d) добродійна допомога в галузі культури, мистецтва, науки.

1. Волонтер – це (оберіть одну правильну відповідь):

- a) фізична або юридична особа, яка потребує і отримує благодійну допомогу;
- b) фізична особа, яка добровільно здійснює благодійну, неприбуткову та вмотивовану діяльність, що має суспільно корисний характер;
- c) фізична особа, котра безкорисно підтримує ту діяльність, яка їй особисто цікава.

2. Волонтерський рух – це (оберіть одну або декілька відповідей):

- a) комплекс правових, економічних, психологічних, освітніх, медичних, реабілітаційних та інших заходів, спрямованих на окремі соціальні групи чи індивідів, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги, з метою поліпшення або відтворення їх життєдіяльності, соціальної адаптації та повернення до повноцінного життя;
- b) це добродійний рух, який ґрунтується на засадах прибуткової діяльності, без заробітної плати, без просування по службі, заради добробуту та процвітання громади і суспільства в цілому;
- c) комплекс взаємопов'язаних заходів, направлених на залучення різноманітних ресурсів, необхідних організації для реалізації її місії подання запитів на отриманні коштів на благодійні або суспільно корисні цілі;
- d) це громадський рух, який базується на добровільному об'єднанні волонтерів з метою провадження будь-якої соціальної, добровільної, неприбуткової та вмотивованої діяльності, що має суспільно корисний характер;
- e) добровільна діяльність благодійних організацій, що передбачає одержання прибутків від неї.

5. Дослідник К. Каутський у своєму вислові «ця релігія розвинула мораль вищу за античну, оскільки принесла із собою піднесену гуманність, нескінченне співчуття, яке однаково розповсюджується на усе, що має людську подобу, на найнижчих і найвищих, на своїх і чужих, на ворогів і друзів...» мав на увазі таку світову релігію (оберіть одну правильну відповідь)

- a) іслам;
- b) буддизм;
- c) індуїзм;
- d) християнство;
- e) синтоїзм;
- f) конфуціанство;

g) даосизм.

6. Милосердя – це (оберіть одну або декілька відповідей)

- a) співчутлива і діяльна любов, яка виявляється в готовності допомогти тим, хто потрапив у біду (людям і всьому живому);
- b) багатоаспектна людська діяльність з метою надання певної допомоги окремій особі чи соціальній групі, комплексний (соціальний, психологічний та економічний) феномен;
- c) милосердність, щиросердність, співчуття, любов насправді, готовність робити добро будь-кому, жалість, м'якосердя;
- d) комплекс дій, заснованих на позитивних почуттях до об'єкту, і спрямованих на безкорисливе задоволення його потреб.

7. Спонсор – це (оберіть одну або декілька відповідей)

a) особа чи інституція, що здійснює фінансування проектів або надає матеріали, товари, послуги для неприбуткових організацій, засобів масової інформації (газет, радіо, телебачення, журналів), рекламних агенцій і компаній з метою прямої чи потенційної вигоди;

b) фізична особа, яка добровільно здійснює благодійну, неприбуткову та вмотивовану діяльність, що має суспільно корисний характер;

c) особа, яка матеріально підтримує будь-яку діяльність без одержання від неї прибутку з метою популяризації винятково свого імені (назви), торгової марки.

8. Методи навчання

Методами навчання є способи спільної діяльності й спілкування викладача і здобувачів вищої освіти, що забезпечують вироблення позитивної мотивації навчання, оволодіння системою професійних знань, умінь і навичок, формування наукового світогляду, розвиток пізнавальних сил, культури розумової праці майбутніх фахівців.

Під час навчального процесу використовуються наступні методи навчання:

Залежно від джерела знань: словесні (пояснення, бесіда, дискусія, діалог); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (рішення задач, ділові ігри).

За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-наочний проблемний виклад; частково-пошуковий та дослідницький методи.

За місцем в навчальній діяльності:

- методи організації й здійснення навчальної діяльності, що поєднують словесні, наочні і практичні методи; репродуктивні й проблемно-пошукові; методи навчальної роботи під керівництвом викладача й методи самостійної роботи здобувачів вищої освіти;

- методи стимулювання й мотивації навчальної роботи, що включають пізнавальні ігри, навчальні дискусії, рольові ситуації;

- методи контролю й самоконтролю за навчальною діяльністю: методи усного, письмового контролю; індивідуального й фронтального, тематичного і систематичного контролю.

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти передбачено застосування таких навчальних технологій:

- *робота в малих групах* дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного здобувача вищої освіти в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування;

- *семінари-дискусії* передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів;

- *мозкові атаки* – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити як найбільшу кількість ідей за обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію;

- *кейс-метод* – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності фахівців і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу;

- *презентації* – виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації;

- *дидактичні ігри* – метод імітації (наслідування, відображення) ухвалення управлінських рішень в різноманітних ситуаціях згідно правил, які вже розроблено або формуються самими учасниками, реалізується через самостійне вирішення здобувачами вищої освіти поставленої проблеми за умови недостатності необхідних знань, коли є потреба самостійно опанувати новий зміст або шукати нові зв'язки в уже засвоєному матеріалі;

- *банки візуального супроводу* сприяють активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності.

9. Форми контролю

Основними формами організації навчання під час вивчення дисципліни «Сучасні технології управління персоналом» є лекції, семінарські (практичні) заняття, консультації, самостійна робота здобувачів вищої освіти.

Відповідно до вище зазначених форм організації навчання формами контролю засвоєння програми є: самоконтроль, написання модульних контрольних робіт, реферату, виконання індивідуальних практичних завдань та іспит за період вивчення дисципліни.

Контрольні заходи, які проводяться в університеті визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти і забезпечують своєчасне коригування навчального процесу.

Відповідно до «Положення про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України» затвердженого вченою радою НУБіП України 27 грудня 2019 року, протокол № 5, видами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу кожного змістового модуля. Навчальний матеріал дисциплін, які

викладаються протягом одного семестру – осіннього чи весняного, поділяється лекторами на *два-три змістові модулі*.

Проміжна атестація має визначити рівень знань здобувачів вищої освіти з програмного матеріалу змістового модуля (рейтингова оцінка із змістового модуля), отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи.

Форми та методи проведення проміжної атестації, засвоєння програмного матеріалу змістового модуля розробляються лектором дисципліни і затверджується відповідною кафедрою у вигляді тестування, письмової контрольної роботи, колоквиуму, результату експерименту, що можна оцінити чисельно, розрахункової чи розрахунково-графічної роботи тощо.

Засвоєння здобувачем вищої освіти програмного матеріалу змістового модуля вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

Після проведення проміжних атестацій з двох змістових модулів і визначення їх рейтингових оцінок лектором дисципліни визначається рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{НР}$ (не більше 70 балів) за формулою:

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{ЗМ} \cdot K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + R^{(n)}_{ЗМ} \cdot K^{(n)}_{ЗМ})}{K_{дис}}, \quad (1)$$

де $R^{(1)}_{ЗМ}, \dots, R^{(n)}_{ЗМ}$ – рейтингові оцінки із змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K^{(1)}_{ЗМ}, \dots, K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) (або годин), передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{дис} = K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів ЄКТС (або годин), передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі.

Формулу (1) можна спростити, якщо прийняти $K^{(1)}_{ЗМ} = \dots = K^{(n)}_{ЗМ}$. Тоді вона буде мати вигляд

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{ЗМ} + \dots + R^{(n)}_{ЗМ})}{n}. \quad (2)$$

Рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи округлюється до цілого числа.

На рейтинг з навчальної роботи можуть впливати рейтинг з додаткової роботи та рейтинг штрафний.

Рейтинг з додаткової роботи додається до рейтингу з навчальної і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається здобувачам вищої освіти рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня їх знань з дисципліни.

Максимальна кількість балів (20) надається здобувачу вищої освіти за:

- отримання диплому I-го ступеню переможця студентської наукової конференції навчально-наукового інституту чи факультету (коледжу) з відповідної дисципліни;

- отримання диплому переможця (I, II чи III місце) II-го етапу Всеукраїнської студентської олімпіади з дисципліни чи спеціальності (напряму підготовки) у поточному навчальному році;

- отримання диплому (I, II чи III ступеню) переможця Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з відповідної дисципліни у поточному навчальному році;

- авторство (співавторство) у поданій заявці на винахід чи отриманому патенті України з відповідної дисципліни;

- авторство (співавторство) у виданій науковій статті з відповідної дисципліни;

- виготовлення особисто навчального стенду, макету, пристрою, приладу; розробка комп'ютерної програми (за умови, що зазначене використовується в освітньому процесі при викладанні відповідної дисципліни).

Рейтинг штрафний не перевищує 5 балів і віднімається від рейтингу з навчальної роботи. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для здобувачів вищої освіти, які невчасно засвоїли матеріали змістових модулів, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

Підсумкова атестація включає семестрову та державну атестацію здобувачів вищої освіти.

Семестрова атестація проводиться у формах семестрового екзамену або семестрового заліку з конкретної навчальної дисципліни.

Семестровий екзамен (далі – **екзамен**) – це форма підсумкової атестації засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни за семестр.

Семестровий залік (далі – **залік**) – це форма підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр.

Диференційований залік – це форма атестації, що дозволяє оцінити виконання та засвоєння здобувачем вищої освіти програми навчальної чи виробничої практики, підготовки та захисту курсової роботи (проекту).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані складати екзамени і заліки відповідно до вимог робочого навчального плану у терміни, передбачені графіком освітнього процесу. Зміст екзаменів і заліків визначається робочими навчальними програмами дисциплін.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл.1 «Положення про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України», затвердженого Вченою радою НУБіП України від 27.12.2019 р., протокол № 5 (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371).

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результатами складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів):

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}. \quad (3)$$

11. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс із дисципліни «Основи публік рілейшенз в соціальній роботі» для здобувачів вищої освіти денної форми навчання.

2. Навчальні мультимедійні презентації.

3. Навчальні фільми.

4. [Навчальний портал НУБіП України](#).

12. Рекомендована література

Основна:

1. Безпалько О.В. Соціальна робота в громаді: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 176 с.
2. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. – Кн. 2: Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади: Навч.-метод. посібник. – К.: Либідь, 2003. – 344 с.
3. Волонтерство: poradnik для організатора волонтерського руху / Укл.: Лях Т.П., авт. кол. О.В.Безпалько, Н.В.Заверико, І.Д.Зверева, Н.В.Зимівець. – К.: Волонтер, 2001. – 176 с.
4. Волонтерський рух в Україні: тенденції розвитку / Р.Х.Вайнола, А.Й.Капська, Н.М.Комарова. – К.: Академпрес, 1999. – 112 с.
5. Грига І., Брижовата О., Дума Л., Лисенко О. Досвід волонтерської роботи та напрями її вдосконалення // Соціальна робота в Україні: перші кроки / Під ред. В.Полтавця. – К.: КМ Academia, 2000. – С. 145-173.
6. Збірка казок та оповідань до "Програми занять з профілактики ВІЛ/СНІДу та ризикової поведінки серед вихованців притулків для неповнолітніх у регіонах України" / За заг. ред. Т.В.Журавель; Авт.-упор.: О.А.Виноградова, Т.В.Журавель, О.М.Лозован. – К.: Калита, 2005. – 96 с.
7. Капська А.Й. Технологізація волонтерської роботи в сучасних умовах. – К.: Дер центр соц. служб, 2001. – 140 с.
8. Коваль Л.Г., Зверева І.Д., Хлебик С.Р. Соціальна педагогіка: Навч. посібник. – К.: ІЗМН, 1997. – 392 с.
9. Маккарлі С., Лінч Р. Управління діяльністю волонтерів: Як залучити громадськість до вирішення проблем суспільства: Пер. з англ. – К.: Гурт, 1998. – 160 с.
10. Організація волонтерського руху у вищих навчальних закладах: Діагностичний інструментарій: Методичні розробки / Т.О.Рудякевич. – Житомир: ЖДУ, 2004 – 20 с.
11. Підготовка волонтерів до роботи з дітьми обмежених функціональних можливостей: Методичні рекомендації до проведення тренінгових занять / О.В.Безпалько, С.В.Едель – К.: Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, 2001. – 32 с.
12. Соціальна робота в Україні: Навч. посібник / І.Д.Зверева, О.В.Безпалько, С.Я.Харченко та ін.; За заг. ред. І.Д.Зверевої, Г.М.Лактіонової. – К.: Науковий світ, 2003. – 233 с.

допоміжна:

1. Беляева Л. А. Категории „социальная работа” и „социально-педагогическая деятельность” в их взаимосвязи / Л. А. Беляева, М. А. Беляева // Понятийный аппарат педагогики и образования : сб. науч. тр. / [отв. ред. М. А. Галагузова]. – Екатеринбург : Изд-во „СВ-6”, 1998. – Вып. 3. – С. 185–196.
2. Благодійність в Україні у ХІХ – на початку ХХ ст.: ретроспективний аналіз : матеріали міжнар. конф. „На шляху до довіри у суспільстві: благодійність в українській громаді”, (Київ, 20–22 черв. 2005 р.) / [за ред. О. М. Донік]. – К. : USAID, 2005. – 123 с.
3. Бондаренко З. П. Організація волонтерської роботи майбутніх соціальних педагогів в умовах вищого навчального закладу: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / Бондаренко Зоя Петрівна. – К., 2008. – 247 с.
4. Бондаренко, З. П. Зміст та технології підготовки студентів до волонтерської роботи / З. П. Бондаренко // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2009. – № 2. – С. 37 – 50.
5. Бондаренко, З. П. Модель організації волонтерської роботи в умовах вищого навчального закладу / З.П. Бондаренко // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2007. – № 4. – С. 50–59.
10. Бондаренко, З. П. Опорний конспект лекцій до спецкурсу „Соціально- педагогічні основи волонтерської роботи” / Бондаренко З. П. – Дніпропетровськ : РВВ ДНУ, 2010. – 64 с.
6. 11. Бочарова В. Г. Социально-педагогическая деятельность как научная категория : науч. доклад / Валентина Георгиевна Бочарова. – М. : Изд-во ИПСР РАО, 2002. – 31 с.
7. Бэрн Р. Социальная психология группы: процессы, решения, действия / Бэрн Р., Керр Н., Миллер Н. ; пер. с англ. Ю. Ахметовой, Д. Цирюлевой. – СПб. : Питер, 2003. – 273 с.
8. Волонтери в соціальній роботі / [упоряд.: О. Главник, Н. Романова, Т. Дружченко]. – К. : Главник, 2006. – 128 с. – (серія „Б-чка соціального працівника”).
9. Волонтери: сила добра / під ред. : Т. П. Булата, М. В. Нестребчука, В. Д. Ритенко. – К. : Кур’єр ЮНЕСКО, 2001. – Вип. 7–8. – 163 с.
19. Волонтерская школа дополнительного образования: опыт и перспективы / [под ред. Е. М. Шамурина]. – Киров : НОУ „Центр социально- психологической помощи детям, подросткам и молодежи”, 2003. – 123 с.

10. Волонтерское движение в Украине „Пенсионер – пенсионеру” : инф. материалы / [сост.: Е. И. Стеженская, Н. В. Вержиковская ; под ред. А. В. Мойсеева]. – К. : ТИРАЖ, 1999. – 40 с.
21. Волонтерское движение в Харькове / [Горбунова-Рубан С. А., Кулинич О. В., Коханий Т. А., Парщик А. В.]. – Х. : Фактор, 2004. – 160 с.
11. Волонтерское движение: опыт, проблемы, перспективы : рабоч. материалы семинара, (Киев, 24-30 сент. 2000 г.) / [сост.: Л. Морозова, Н. Гуд]. – К. : Христианский детский фонд, 2000. – 45 с.
12. Волонтерство как фактор формирования гуманистической направленности личности студента в современном обществе : сб. материалов между- нар. кругл. ст., (Москва, 18 янв. 2006 г.) / под общ. ред. В. А. Ситарова, Л. Е. Сикорской, И. И. Круг. – М. : Изд-во Моск. гуман. ун-та, 2006. – 186 с.
13. Волонтерство як ресурс соціальної роботи у громаді : зб. ст. міжнар. на- ук. конф. для студ. та аспір. „Обличчя соціальної держави” в рамках проекту „Покращення якості соціальних послуг дітям та сім’ям у громаді”, (Київ, 22– 23 берез. 2006 р.) / [упор. Т. Л. Лях ; передм. Т. П. Басюк]. – К. : Християнський дитячий фонд, 2006. – 96 с.
14. Волонтерська служба недержавної організації соціальної сфери : зб. ма- теріалів / [О. Стецьков, Н. Майорова, В. Шелковнікова та ін. ; під ред. Р. Кравченко ; Благодійне товариство допомоги інвалідам та особам з інтелектуальною недостатністю „Джерела”]. – К. : Сфера, 2000. – 92 с.
- 15.27. Волонтерський рух в Україні: тенденції розвитку / [Вайнола Р. Х., Капська А. Й., Комарова Н. М. та ін.]. – К. : Академпрес, 1999. – 112 с.
16. Все вирішує ... співпраця : посіб. для громадських організацій / [пер. з англ. О. Олександрової, Г. Грінкевич ; Ресурсний центр розвитку громадських організацій “Гурт”]. – К. : Академія, 2000. – 167 с. – (Бібліотека РЦ “Гурт”).
17. Голованова Т. П. Волонтерство в соціальній роботі як феномен цивілізованого суспільства / Т. П. Голованова, Ю. А. Гапон. – Запоріжжя: ЗДУ, 1996. – 225 с.
18. Грига І. Чинники виникнення психологічних проблем у волонтерів та шляхи оптимізації їхньої роботи / І. Грига, О. Бриджовата // Наукові

- записки : зб. наук. пр. / Нац. ун-т „Києво-Могилянська академія”. – К. : Нац. ун-т „Києво-Могилянська академія”, 1999. – Вип. 7. Політологія, соціологія. – С. 67–79.
19. Громадські об'єднання в Україні : навч. посіб. / [В. М. Бесчастний, О. В. Філонов, В. М. Субботін та ін.] ; за ред. В. М. Бесчастного. — К. : Знання, 2007. — 415 с.
20. Державна підтримка діяльності молодіжних та дитячих громадських організацій у м. Києві : посіб. для лідерів неурядових об'єднань / [Кулик О., Шевцова Ю., Логінова Т., Ілясевич О.]. – К. : Головне управління у справах сім'ї та молоді виконавчого органу Київської міської ради : Молодіжна громадська організація „Клуб „Компас”, 2003. – 65 с.
21. Діяльність центрів соціальних служб для молоді України: сучасний стан і перспективи розвитку : [монографія] / [С. В. Толстоухова, В. В. Багай, О. В. Вакуленко та ін.]. – К. : Академпрес, 1999. – 112 с.
35. Добровольцы: как их найти, как их удержать ... : учеб. пособ. / [рук. и ред. Р. Кроу]. – 2-е изд. – М. : Педагогическое объединение „Радуга”, 1994. – 49 с.